

7.5 Abeceda

Vyvrcholení avantgardní typografie 20. let přinesla Teigova úprava Nezvalovy Abecedy, jejíž vrcholná podoba vyšla v roce 1926 v nakladatelství J. Otto v Praze. Tato básnická sbírka vznikla již roku 1922 a objevila se v prvním čísle Disku. Později ji autor pozměnil a vyšla v roce 1924 jako součást Pantomimy.

Nejnovější vydání symbolizuje ideál Devětsilu, kdy se na tomto díle podíleli umělci různého zaměření a společně vytvořili kompletní sbírku obrazových básní.

Vítězslav Nezval složil ke každému písmenu abecedy báseň, z nichž každá měla svůj nezávislý obsah. Inspirace vzešla hlavně z konstruktivního tvaru, zvuku a funkce písmen, jež doplnil o konkrétní příběh své subjektivní představivosti. Médiem básní stála avantgardní tanečnice Milča Mayerová, která svým pohybovým pojetím tvarově napodobila jednotlivé znaky abecedy a zároveň se ztotožnila s jejich obsahem. Tyto umělecké kreace fotograficky zdokumentoval Karel Paspá a konečnou obrazovou kompozici v konstruktivistickém duchu vytvořil Karel Teige. Vycházel také z formy písma, které graficky upravil a v kombinaci s fotografií vytvořil abstraktní báseň. Obálka Abecedy byla řešena v čistě lineární kompozici, v jejíž středu dominoval název celé sbírky. Pravá část obálky udávala jméno autora, místo a datum vydání, ale i jméno autorky tanečních kompozic.

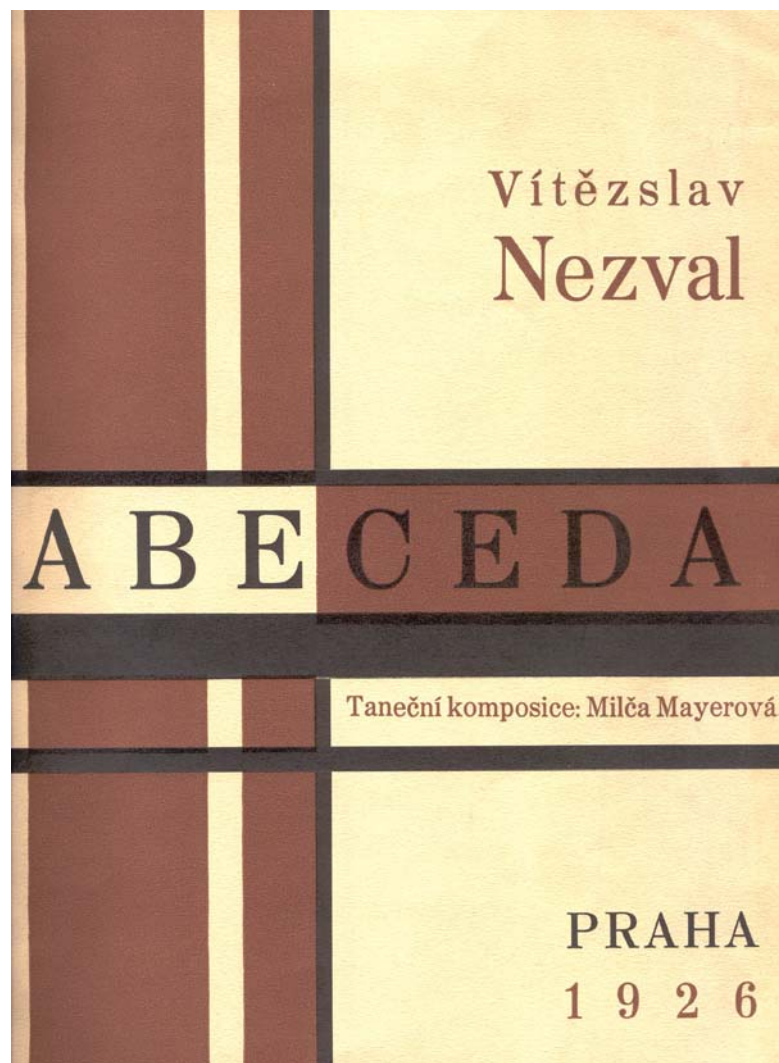
„V Nezvalově Abecedě, jež je cyklem básní na tvary písmen, pokusil jsem se o typofoto povahy ryze abstraktní a básnické, která byla by grafickým zbásněním toho, čeho jsou Nezvalovy verše zbásněním slovesným: Obé bylo básní, evokující magii znamének abecedy.“

(Karel Teige, Moderní typ, Typografia, 1927, roč. 34, č. 7-9)

Teprve na každé dvoustraně této sbírky, která tvoří celek, se představují společně všichni, kteří se podíleli na vytvoření celkového uměleckého díla:

- písmeno vlevo nahoře
- pod ním na stejné straně básník prostřednictvím své básně
- tanečnice na fotografii naproti
- typograf prostřednictvím ztvárnění celku

Poprvé byla Abeceda za účasti Milči Majerové uvedena 14. dubna 1926 na „Večeru Vítězslava Nezvala“ v Osvobozeném divadle v Praze a kniha vyšla až před vánoci téhož roku.

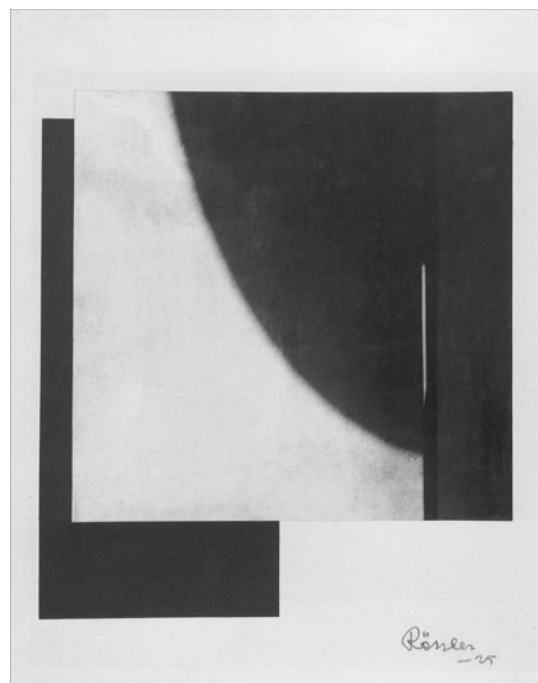
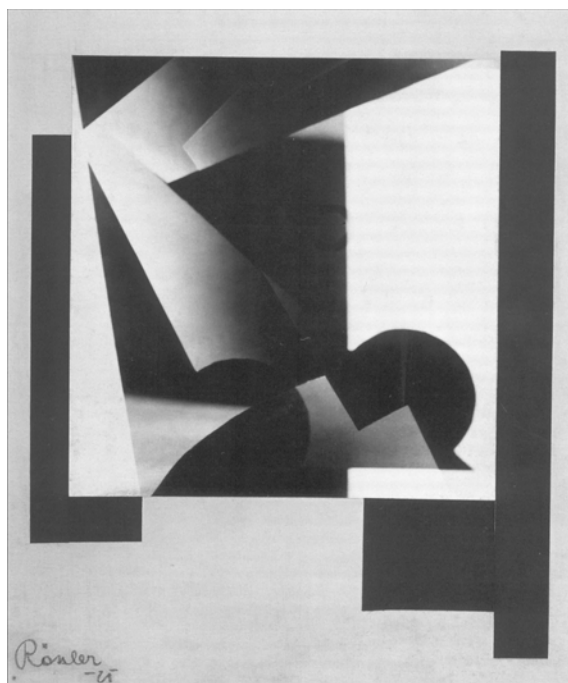

Konstruktivistická obálka Abecedy

Karel Paspá, celým jménem Karel Maria Eduard Paspá, pocházel z fotografické rodiny, kde jeho otec patřil mezi první členy Klubu fotografů amatérů v Praze, jenž vytvořil roku 1896 první rentgenogram českého původu. Fotografoval i portréty a různé žánrové studie, ale také vytvářel experimenty a využíval techniku fotografické koláže objevující se ve fotografických anekdotách z klubového ateliéru, např. „Trhání zubu“ či vizitka „Tatíčkův miláček“, obě z roku 1893.

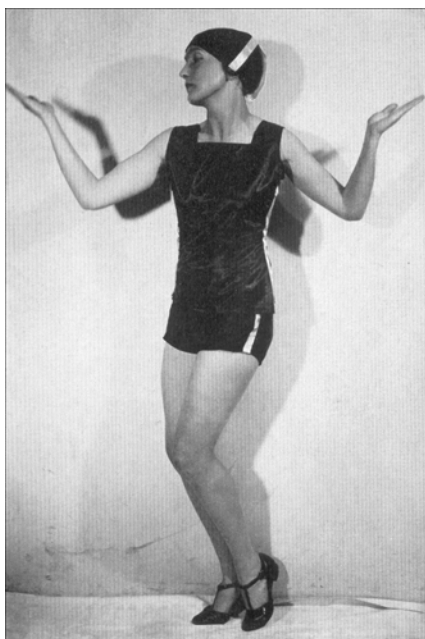
Syn Karel, spoluautor výtvarného zpracování Abecedy, působil hlavně jako kameraman ve vědeckopopulárních filmech. Nejdůležitější a pro nás známý dokument „J.V. Monolyt II z let 1926-27“ vypovídá o zpracování a transportu žulového monolitu pro Pražský hrad, z něhož Josip Plečnik koncipoval své dílo. Tento film dokonce vedl jako režisér. Ve dvacátých letech publikoval mnoho odborných textů o filmu a fotografii, např. v časopise Věda nebo Kinematograf. Jeho fotografické studie pohybových kreseb Milči Majerové se spolu s Teigovým typografickým zpracováním staly nedílnou součástí Nezvalovy Abecedy. Majerová, žačka pražské školy Jacquese Dalerose a školy Rudolfa Labana, spolupracovala s Osvobozeným divadlem a s Voskovcem a Werichem ztvárnila mnoho scén. Byla vnučkou nakladatele Jana Otty, u něhož vyšla tato básnická sbírka Abeceda, z čehož může vyplývat její zásluha o její vydání.

V Teigově konstruktivistickém grafickém řešení Abecedy můžeme hledat souvislosti a inspiraci v kompozičních studiích Jaroslava Rösslera, zvláště na jeho kolážích nazvaných „Fotografie I“ a „Fotografie IV“, datovaných rokem 1925. Svou koncepcí jsou si navzájem podobné.

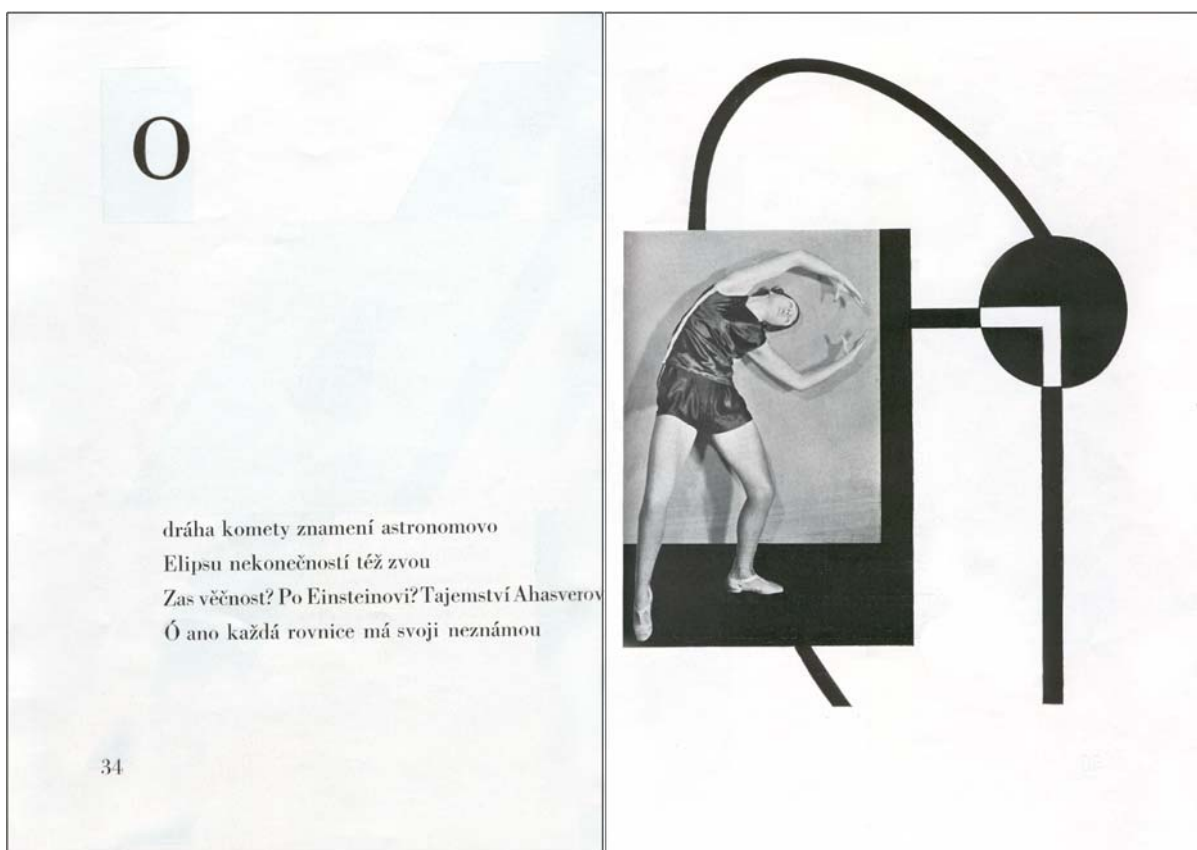

Jaroslav Rössler, Fotografie I a Fotografie IV (obě z roku 1925)

**Fotografie Milči Majerové
od Karla Paspý**

**Milča Majerová, Jan Werich a Jiří
Voskovec při hře „Smoking-revue“
v Osvobozeném divadle (20. léta)**

**Celková kompozice dvoustrany složená z vlastní básně, fotografie
pohybových kreací Milči Majerové a z konstruktivistických prvků**

Typografická úprava k písmenu „B“